

1.4.2021

Dnro 231/D.a.2/2021

Maa- ja metsätalousministeriö

Asia: Saamelaiskäräjien esitys porovahinkojen oikeudenmukaiseksi korvaamiseksi

Porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain (987/2011) (jäljempänä porovahinkolaki) tarkoituksena on auttaa porotalouselinkeinon toimijoita selviytymään laajoista ja odottamattomista porotalouteen kohdistuneista vahingoista. Lakia sovelletaan poronhoitolaissa (848/1990) tarkoitettulla poronhoitoalueella porotaloutta kohdanneesta tuhosta aiheutuneista vahingoista maksettaviin korvauksiin. Saamelaiskäräjät on käynyt saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n mukaisia neuvotteluita poronhoidolle aiheutuneista vahingoista ja niiden korvaamisesta 30.3.2021 maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Saamelaiskäräjät haluaa vielä lausua kyseisestä asiasta seuraavaa:

1. Korvausten kohdentaminen

Laissa ja asetuksessa porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta on säädetty korvattavan vahingon edellytyksistä, millaisista vahingoista korvausta voidaan maksaa. Lisäksi asetuksen 7 §:ssä on säädetty ruokakuntokohtaisesta korvauksen enimmäismäärästä asetuksen 6 §:n 1 momentin 1 ja 4-8 kohtien perusteella. Saamelaiskäräjät huomauttaa, että tässä luokittelussa samaan kategoriaan ja säädetyn 20 000 € omavastuun piiriin ryhmitellään muun muassa sekä korvaus saamatta jääneistä ansioista että ylimääräisestä ja poikkeuksellisesta hätäruokinnasta aiheutuneista kustannuksista, jotka ovat olleet tarpeen ennustettavien vahinkojen minimoimiseksi. Näin ollen periaatteen soveltaminen analogisesti tämän jaottelun mukaan johtaa siihen, että poronhoitaja, joka on tehnyt kaikkensa välttääkseen vahinkoja ja käyttänyt rahansa porojen hätäruokintaan, joutuu käytännössä merkittävästi huonompaan asemaan kuin elinkeinonharjoittaja, joka ei ole olosuhteista riippumatta ryhtynyt vastaaviin toimenpiteisiin ja on näin säästänyt ruokintakustannuksissa, mutta menettänyt suuremman määrän poroja kuin edellä viitattu elämistään huolta pitänyt poronhoitaja. Poronhoitaja, joka ei ole hätäruokkinut porojaan, saisikin korvauksen menettämistään poroista ilman omavastuuta ja lisäksi ruokinnassa säästämänsä kustannukset lyhentämättöminä, kun taas parhaansa tuhojen minimoimiseksi tehneen poronhoitajan vahinkojen minimoimiseksi käyttämät panostukset jäävät käytännössä em. virheellisen

kategorisoinnin johdosta poronhoitajan itsensä vastattaviksi. Tällainen korvauskäytäntö ei Saamelaiskäräjien käsityksen mukaan tue lain omavastuuta koskevien periaatteiden mukaisesti yrittäjäriskin kohdentamista tasapuolisesti kaikille elinkeinonharjoittajille, vaan kannustusvaikutukset voivat olla jopa poronhoitolain ja porotuholain vastaisia.

Saamelaiskäräjät esittää ratkaisuksi tuen kohdentamiseen mallia, jossa lain 6 §:n 1 momentin 1 ja 4-8 kohtien mukaisesta osasta tukea jaettaisiin ensin korvaus suoritetusta välttämättömästä hätäruokinnasta aiheutuneista kustannuksista, joilla on pyritty estämään vahinkojen syntymistä ja tähän määrään ei sovellettaisi em. epätoivottujen vaikutusten estämiseksi omavastuun periaatetta. Tämän jälkeen toissijaisesti korvattaisiin muista kohtien 1 ja 4-8 mukaisista eristä kertyvät määrät. Tällainen malli sopisi hyvin myös yleisen vahingonkorvauslain periaatteisiin, joihin kuuluu mm. vahingonkärsijän velvollisuus pyrkiä minimoimaan omilla toimillaan vahingon määrä, sillä uhalla, että korvauksen määrää voidaan muutoin rajoittaa. Toisaalta hätäruokinnasta aiheutuneet välttämättömät kustannukset ovat myös vahingonkorvausoikeudelliselta luonteeltaan lähinnä osa suoraa välitöntä vahinkoa, kun taas esimerkiksi tulevan yrittäjätulon menetystä korvaava osa vahinkoa on luonteeltaan lähinnä välillistä vahinkoa, mikä ero tulisi ottaa huomioon korvausten kohdistamisessa ja omavastuusäädösten soveltamisessa. Lisäksi Saamelaiskäräjät esittää, että tulonmenetyksestä maksettavat korvaukset maksettaisiin elinkeinolle tulevina vuosina.

2. Omavastuu

Porovahinkolain 7 §:n mukaan tuhon johdosta porotalouden harjoittajalle tai paliskunnalle aiheutuva korvattava vahinko voi käsittää menehtyneen poron arvon, porojen menetyksestä aiheutuneen tulonmenetyksen tai vahingosta aiheutuneet ylimääräiset kustannukset. Vahinkoa kärsineelle jää kuitenkin vähintään 20 prosentin omavastuuosuus, eikä vahinkoa korvata, jos omavastuuosuuden ylittävään vahinkoon on myönnetty muuta tukea tai se on muutoin korvattu. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan poronhoidolle aiheutuneisiin vahinkoihin tulisi soveltuvin osin soveltaa yleisiä vahingonkorvausoikeudellisia periaatteita, joihin kuuluu muun muassa se, että aiheutunut vahinko korvataan täysimääräisenä. Porovahinkolain 9.2 §:ssä todetaan, että hakijan omavastuu on vähintään 20 prosenttia todetusta menetyksestä ja hyväksyttävistä ylimääräisistä kustannuksista. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan omavastuuosuudet eivät saisi käsillä

olevassa poronhoidon katastrofitilanteessa ylittää laissa mainittua 20 prosenttia, jotta poronhoidon jatkuvuuden edellytykset pystyttäisiin turvaamaan.

Saamelaiskäräjät esittää, että omavastuuta pienennetään 20 prosenttiin ministeriön esittämistä 33 ja 70 prosentin omavastuista, jotta elinkeinon jatkumisen edellytyksien turvaaminen eivät vaarannu. Saamelaiskäräjät esittää, että vahinkoa kärsineelle poronomistajalle ei langeteta moninkertaisia omavastuuosuuksia. Porovahinkokorvauslain suunnitellulla 3,5 miljoonan euron korvausmäärällä poroelinkeinolle on tulossa yli 600 % omavastuu verrattaessa Paliskuntain yhdistyksen arvioon porotuhoista, jotka ovat 23 miljoonaa euroa.

3. Ylilukupaliskunnat

Poronhoidolle aiheutuneiden vahinkojen korvaaminen tulee kohdentaa oikeudenmukaisesti kaikille poronomistajille, jotka ovat kärsineet porovahinkolain mukaista vahinkoa. Saamelaiskäräjät on myös huolissaan sellaisten paliskuntien osakkaista, joissa poroluku on yli suurimman sallitun. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan sellaisten ylilukupaliskuntiin kuuluvien osakkaiden, jotka ovat henkilökohtaisesti toteuttaneet teurastussuunnitelmaa, tulisi olla oikeutettuja porovahinkolain mukaisiin korvauksiin. Yksittäisellä ylilukupaliskuntaan kuuluvalla velvoitteensa hoitaneella osakkaalla ei ole minkäänlaista mahdollisuutta henkilökohtaisesti vaikuttaa paliskunnan poromäärään ja tästä syystä ei ole oikeudenmukaista, että yksittäiset velvoitteensa hoitaneet osakkaat jäisivät ilman vahingonkorvausta.

4. Ruokakunnalla tai poronomistajalla vähintään 50 poroa

Korvauksen maksaminen edellyttää, että poronhoitajalla tai ruokakunnalla, johon hän kuuluu, on oltava vähintään 50 poroa. Saamelaiskäräjät toteaa, että tämä on myös epätasa-arvoinen poronhoitajalle, jolla on ollut esimerkiksi 88 poroa ja porotuhoja on tullut esimerkiksi 55 %. Tällöin poronhoitajan poromäärä jää alle 50 poron ja hän tippuu korvauksen piiristä, eikä voi hakea korvausta elinkeinolle aiheutuneista tuhoista. Poromäärän tulee voida todistaa virallisilla poroluetteloin ja vahingon kärsijänä tulee

voida olla myös alle 50 poron omistaja. Kyseisen kaltaisia poronhoitajia ovat esimerkiksi nuoret elinkeinon parissa aloittaneet, jotka tulevat olemaan nyt väliinputoajia.

Merk.

Anni Koivisto
I varapuheenjohtaja

Inga-Briitta Magga
vs. elinkeinosihteeri

Lausunnon valmisteluun osallistui myös puheenjohtaja Tuomas Aslak Juuso ja lakimiessihteerit Kalle Varis ja Sarita Kämäräinen.

I varapuheenjohtaja päätti lausunnosta 1.4.2021 kuultuaan II varapuheenjohtaja Leo Aikiota.